

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella pääesikunta voisi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voisi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määrääjän, kuitenkin

enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka kun hän täyttää 55 vuotta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Osana valtion eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta sotilaseläkesäännöksiä muutettiin vuoden 1995 alusta lukien. Pääsääntönä on, että sotilasvirassa palvelevalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen aiemman 25 palveluvuoden asemesta 30 vuoden jälkeen 55 vuoden iässä.

Eläkeuudistuksen seurauksena muutettiin myös sotilasvirkojen eroamisikiä. Katsottiin myös, etteivät valmiudelliset seikat edellyttäneet aiemman 60 vuoden eroamisiän säilyttämistä puolustusvoimien muissa viroissa. Palveluksessa olleiden etuudet turvattiin siirtymäkausijärjestelyin, jotka ovat edelleen voimassa.

Puolustusvoimien virkamiesten eroamisiästä säädetään puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 56 §:ssä. Sotilasvirassa olevan virkamiehen eroamisikä vaihtelee 55 vuodesta 63 vuoteen. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä eroamisikä on kenraalin virassa 55 vuotta, everstin virassa 52 vuotta, everstiluutnantin virassa 50 vuotta ja muissa viroissa 45 vuotta. Poikkeuksia asetuksen 56 §:ssä säädetyistä ikärajoista on puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta annettujen asetusten (1032/1994, 1224/1995, 1303/1996) voimaantulosäännöksissä.

Tätä korkeampi eroamisikä edellyttää pääsääntöisesti everstin tai kenraalin sotilasarvoa. Muiden kuin sotilasvirassa olevien yleinen eroamisikä puolestaan on valtion virkamieslain (750/1994) 35 §:n mukaan 68 vuotta.

Vuoden 1995 eläkeuudistuksen takia puolustusvoimissa on edelleen paljon poikkeuksia yleisistä eroamisikärajoista.

Siirtymäkauden järjestelyistä aiheutuu tilanteita, joissa henkilöiden on pakko erota, vaikka täyttä eläkettä ei vielä ole ehtinyt karttua. Tämä koskee ennen vuoden 1995 eläkemutosta värvätyn virassa palvelleita sotilaita ja eräitä muita virkamiehiä.

Valtion eläkeuudistuksen yhteydessä kumottiin valtion virkamieslain 35 §:n 3 ja 4 momentti. Kumotuissa säännöksissä säädettiin viranomaisen mahdollisuudesta oikeuttaa virkamies jatkamaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määrääjän, kuitenkin enintään yhden vuoden ajan.

Sotilashenkilöiden eroamisikäjärjestelmä on vanhojen siirtymäkauden järjestelyjen takia nykyisellään varsin jäykkä. Valtion eläkelainsäädännön sotilaseläkejärjestelmää koskevien säännösten muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 211/2004 vp) edellytettiin, että puolustusvoimissa selvitetään mahdollisuutta joustavoittaa eroamisikäjärjestelmää niin, että henkilöllä olisi halutes-

saan mahdollisuus jatkaa palvelua niin kauan kunnes hän saavuttaa täyden eläkkeen, ei kuitenkaan yli 55 vuoden iän.

2. Ehdotetut muutokset

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, säädetään lailla.

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 a §, jossa säädettäisiin virkasuhteen jatkamisesta eroamisiän jälkeen. Esityksessä ehdotetaan, että pääesikunta voisi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voisi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka kun hän täyttää 55 vuotta Näin ollen valtion virkamiesten yleistä 68 vuoden eroamisikää ei ehdotetun muutoksen vuoksi voitaisi ylittää.

Sotilaseläkejärjestelmän ja siihen liittyvien eroamisikärajojen avulla hallitaan sotilashenkilöstön ikärakennetta sodan ajan tehtäviä ajatellen sekä tuetaan sotilaskoulutetun reservin muodostumista. Tämän takia puolustusvoimilla ei ole tarvetta poiketa 55 vuoden eroamisikästä.

Esimerkkinä pykäläehdotuksessa tarkoitusta painavasta syystä voisi olla tilanne, jossa virkamiehen eläkepalkkaan vaikuttava eläkekattuma olisi alle 60 prosenttia ja palvelussuhteen jatkamiselle olisi olemassa muutoinkin riittävät toiminnalliset perusteet. Eläkekattuman pienuus ei siis sinällään anna virkamiehelle oikeutta jatkaa eroamisiän jälkeistä palveluaan, jos jatkomahtollisuuden myöntäminen ei ole pääesikunnan kannalta toiminnallisesti tarkoituksenmukaista

Harkitessaan jatkoajan myöntämistä on pääesikunnan otettava huomioon toiminnallisten seikkojen ohella Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston selonteossa vuodelta 2004 (VNS 6/2004 vp) edellytetty pysyvä säästö henkilöstömenoissa. Eduskunta on edellyttänyt, et-

tä puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämistä ja uudelleenkohdentamista koskevien tavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä. Tämä rajoittaa olennaisesti pääesikunnan mahdollisuuksia myöntää jatko aika erityisesti siviilivirkamiehen osalta.

Lisäksi ehdotetaan, että päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa olisi tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyisi ilman irtisanomista, kun edellä tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Eroamisikästä säädettäisiin edelleenkin valtioneuvoston asetuksella.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Tarvetta virkasuhteen jatkamiselle eroamisiän jälkeen esiintyy vain muutamassa tapauksessa vuosittain.

Varsinaiset lisäkustannukset valtiolle muodostuisivat henkilöiden eläkekertymän ja aikanaan maksettavan eläkkeen kasvamisesta.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä. Esityksestä on saatu lausunto valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, Valtiokonttorilta, Rajavartiolaitoksen esikunnalta, pääesikunnalta, Päälystöliitto ry:ltä, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry:ltä, Sotilasammattiliitto SoAL ry:ltä ja Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry:ltä. Lausunnoissa on kannatettu esitystä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään puolustusvoimista 31 päivänä toukokuuta 1974 annettuun lakiin (402/1974) uusi
7 a § seuraavasti:

7 a §

Päeesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka kun hän täyttää 55 vuotta

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatka-

maan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 1 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Puolustusministeri *Seppo Kääriäinen*